

Kreklingen 1984. Etg. 2d. Klubbens fossilekspert, Bjørn Funke stående til venstre.

Steinklubben 25 år

Av Lars O. Kvamsdal

Steinklubben, landets eldste geologiforening for amatører, feirer i 1990 sitt 25-års jubileum.

I 1965 var ikke geologi som hobby noe særlig utbredt fenomen. Ingen steinmesser i Norge, ingen geologiforretninger og ingen andre klubber. Det var naturlig å søke til Geologisk Museum i Oslo. Der kunne vi levere prøver som etter kortere eller lengre tid, helst det siste, ble bestemt av fagfolk. Der kunne vi gå og drømme om store funn mens vi kikket i montre på praktstuffer.

Barn og unge som var blitt gjengangere på museet ble en gang vinteren 1964-65 spurt om de ville være med i Steinklubben. Blyge som vi var, dro vi litt på det og spurte hva Steinklubben var for noe. Steinklubben ble egentlig stiftet under en omvisning for barn og ungdom på geologisk Museum i Oslo. Johannes A. Dons og Gunnar Henningsmoen var blant dem som hadde registrert at en del amatører stadig vanket på museet. Prøvene som ble innlevert, viste at amatørerne hadde tilegnet seg en del kunnskap. Museet følte derfor en slags forpliktelse

til å gi mer veiledning. Ideen til Steinklubben hadde J. A. Dons. Han fikk med seg G. Henningsmoen og salgssjef i Esso, T. Johnne. Dermed var det gjort. Norge hadde fått sin første klubb for amatørgeologer.

Klubbens første formann ble T. Johnne. Sekretærarbeidet ble tillagt en vit. ass. stilling på museet. Navnet på klubben ga seg selv. Det kunne ikke bli noe annet enn Steinklubben.

Etter ett års drift fikk vi vår egen klubbavis. Den fikk navnet Mi-Fo-posten (Mineral - Fossil-posten). Navnet innebærer

*Fra Byrud grube ved Mjøsa i 1966. Den gang var det tett med løvtrær her. Midt på bildet førstekonservator J. A. Dons, Thore A. Jone og Ole F. Frigstad.
Foto: Arne Belstad.*

en forpliktelse til å likestille interessen for mineraler og fossiler. Dette håper vi at vi har klart i alle disse årene både når det gjelder klubbavisen og når det gjelder turprogrammet. Mi-Fo-posten kommer ut fremdeles i nokså lik utseende som i 1966.

Klubbmerket kom til etter en merkekonkurranse. Det endelige resultatet er en kombinasjon av tre forskjellige forslag. Også klubbmerket vårt skal vise likestillingen mellom interessen for fossiler og mineraler.

Medlemstallet har i denne perioden vært sterkt svingende. Etter noen få års drift var medlemstallet oppe i over 100. Senere sank det for så i 1989 igjen å stige til 100. Dette tallet er i høyeste laget for den formen Steinklubben har idag. Vi i ledelsen føler at vi ikke får gitt den personlige veiledning vi ønsker på turer og møter. Jeg husker med skrekk Stein-

klubbens vårmøte 20.04.89 der 75 personer trengte seg inn i lunsjrommet på museet. Rommet ble så fullt at det ikke var mulig å gå fra en kant av rommet til en annen. Eller turen til Asker 28.05.89 der vi var ca. 125 personer.

Årsaken til den store veksten i 1988 og i 1989 var en reportasje om Steinklubben i Norge Rundt i NRK. Dette var for så vidt vel og bra, men at responsen skulle bli så stor hadde vi ikke engang drømt om. Men vi burde jo ha forstått det. De utsendte medarbeiderne fra NRK ble mer og mer smittet av leteiveren. De kunne ikke dy seg, og måtte legge fra seg kameraet og delta i fossiljakten.

Som tidligere nevnt er en av Steinklubbens sterke sider likestilling av fossilinteressen med mineralinteressen. Dette gjenspeiler seg i klubbens faste årsprogram. Vi har en mineraltur og en fossiltur om våren og det samme om høsten.

Fra Modum turen i Juni 1970. Bildet er fra en av Skutteruds koboltgruver. Vi ser bl.a. Lars O. Kvamsdal, geolog Jøsang, Ole Johan Steinlein. På huk Thor A. Johne. Foto: Tor Belstad.

Dessuten har vi et vårmøte og et høstmøte. Dette høres ikke mye ut, men for mange er det nok. Siden klubben henvender seg først og fremst til barn, så vet vi at barn ofte har mange interesser. Med Steinklubbens årsprogram lar det seg gjøre å ha mange hobbyer på en gang. En annen fordel som i ærlighetens navn også bør nevnes, er at klubblederne ikke så fort blir utbrente.

Fram til 1976 var T. Johne formann. Han hadde da ledet Steinklubben i 11 år og vært med på å forme den til det den er blitt. Fra 1977 har undertegnede vært leder av klubben.

I årenes løp er mer og mer av virksomheten overført fra museet til Steinklubben. Men fremdeles får vi hjelp til kopiering og sist men ikke minst, hjelp av fagfolk på turer og møter. Dette samarbeidet med museet må sies å være en annen av

Steinklubbens sterke sider.

Skal vi skryte litt mer, må vi også si at vi, etter fattig evne, prøver å tilpasse aktivitetene til den aldersgruppe vi arbeider med. Våre medlemmer er barn i grunnskolealder.

Det er blitt mange lokaliteter og mange interessante funn i årenes løp. Når 50 par unge øyne undersøker en veiskjæring eller en gruvetipp, er det mye rart som kan dukke opp. Noen av de mest interessante fossilene havnet rett på Palentologisk Museum. Når det gjelder mineraler har vi vel aldri gjort de sensasjonelle funnene, men jeg husker enda den store ametysten Tor Belstad fant ved Nedre Eiker kirke 22. mai 1966. Dessuten har vi vært med på å forlenge listene over mineraler fra forskjellige forekomster bl.a. Spro, Nesodden og Huken, Grorud.

Listen over besøkte lokaliteter viser at mange av våre klassiske lokaliteter nå er fredet. Steder som Slemmestad og Krekling var gjengangere og kunne alltid gi oss rike funn. Slemmestad var jo utrolig rik i forbindelse med VEAS-utbyggingen. Da var det en styrke å ha med fagfolk fra museet som kunne bestemme alt vi fant og kanskje sortere ut god bitene.

Steinklubben hadde en kritisk periode midt på 70-tallet. Det ble innkalt til krisemøte på museet. Møtet ble holdt 09.06.77 og Steinklubbens framtid ble drøftet. Resultatet av dette møtet ble at klubben fikk sin nåværende form med hele ansvaret for driften selv.

I 1983 dukket Bjørn Funke opp i Steinklubben igjen. Han var blant dem som deltok på Steinklubbens første turer, og som allerede dengang hadde tilegnet seg noen utrolige kunnskaper om fossiler. Kunnskapene var ikke glemte, og siden 1982 har Bjørn tatt seg av den paleontologiske delen av klubbens virksomhet, mens undertegnede har tatt den mineralogiske delen. Det som blir for vanskelig for oss, får vi hjelp til å bestemme på museet.

Noen medlemmer følte seg etterhvert for gamle i Steinklubben. I stedet for å påta seg lederoppgaver i klubben, ble det snakket om å danne en seniorgruppe som ville ha flere turer og møter. I Steinklubbens arkiver har vi et udatert skriv undertegnet av en ikke ukjent herre ved navn Bjørn Strømnes, som innkaller til

et konstituerende møte. Denne seniorgruppa ble det aldri noe av.

I stedet ble de interesserte med på danne Oslo og Omegn Geologiforening i 1972. Siden den gang har Steinklubben konsentrert seg om å gi et tilbud til barn og unge i ungdomskolealder. Eldre personer har vi henvist til OG. Og på den annen side har OG henvist medlemmer til oss. Vi har aldri følt oss i noe konkurranseforhold til OG.

Det er mange personer som i årenes løp har vært innom Steinklubben. Noe eksakt antall har vi ikke, men det må være mange hundre. Noen steinklubbmedlemmer har nok havnet på geologistudiet, men dette er langt fra noe mål for oss. Målet er å gi medlemmene del i den glede og spenning vi selv føler ved å samle og studere mineraler og fossiler. Drivkraften til å fortsette dette arbeidet får vi når en eller annen etter en tur kommer bort og takker for en meget interessant og hyggelig tur, når vi selv føler at vi ikke har gjort annet enn å skrive lapper med en masse ord på.

Dette var noen spredte glimt fra Steinklubbens virksomhet i 25 år.

Jubileet skal feires som seg hør og bør. Først skal vi ha bursdagsfeiring med bolle og mineralvann. Deretter blir det jubileumstur til Steinsenteret i Lom med innlagte lokaliteter underveis.

Det ser ut som om Steinklubben har funnet sin form. Det faste årsprogrammet har fungert i 25 år. Vi tror at det sikkert vil fungere i minst 25 år til.